

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА

«30» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

«30» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Валютна політика»

ступінь вищої освіти – магістр

галузь знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

освітньо-професійна програма «Банківська справа»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг	СРС	Разом	Екзамен (сем.)
Денна	1	1	32	14	5	6	93	150	1
Заочна	1	1	8	4	-	-	138	150	2

30.08.2024
[Підпис]

Тернопіль - 2024

Робоча програма складена на основі освітньої програми підготовки магістра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06.2024 р.).

Робочу програму склала кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Галина ЗАБЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу (протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.).

Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу
доктор економічних наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
доктор економічних наук, професор

Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОПП «Банківська справа»
кандидат економічних наук, доцент

Ольга ІВАЩУК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Валютна політика»

1.Опис дисципліни «Валютна політика» денна/заочна

Дисципліна – Валютна політика	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова дисципліна Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Освітньо-професійна програма – «Банківська справа»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 1 Заочна – 1,2
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Лекції: Денна – 32 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 14 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: Денна – 93 год. Заочна – 138 год. Тренінг: Денна – 6 год. Індивідуальна робота: Денна – 5 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання: 1 семестр – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – Екзамен

2.Мета і завдання вивчення дисципліни «Валютна політика»

2.1.Мета вивчення дисципліни

Програма та тематичний план навчальної дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами системи знань, що визначають загальні принципи державного впливу на економіку і валютну сферу, котра в умовах глобалізації економічних процесів набуває усе більшої ролі для ефективного розвитку національних господарств. Дана дисципліна формує фаховий світогляд майбутніх висококваліфікованих фахівців зі спеціальності «Банківська справа» рівня вищої освіти «Магістр», що відображає можливості майбутніх керівних кадрів банківської системи здійснювати ефективні управлінські заходи з врахуванням наслідків монетарної політики центрального банку на макроекономічному рівні, а також забезпечувати належну організацію та регулювання валютних відносин на рівні окремих банківських установ. Метою вивчення дисципліни є фундаментальна підготовка

фахівців у галузі фінансів, банківської справи і страхування, що мають спеціальні знання із порядку організації валютних відносин і механізму їх регулювання через реалізацію відповідної політики держави.

2.2.Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Валютна політика» є:

- вивчення суті та основних напрямків реалізації валютної політики;
- визначення ролі і функцій центрального банку як головного органу реалізації грошово-кредитної та валютної політики;
- висвітлення ключових механізмів організації валютного регулювання в ринкових умовах;
- розгляд практичних засад базових напрямків реалізації валютної політики, пов'язаних із управлінням обмінним курсом, платіжним балансом, золотовалютними резервами, а також застосуванням валютних обмежень.
- розвинути навички практичного використання набутих знань у процесі реалізації управлінських заходів на рівні банківських установ з урахуванням наслідків регулювання валютних відносин, здійснюваного центральним банком країни.

2.3.Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Валютна політика»

Під час вивчення навчальної дисципліни «Валютна політика» студенти повинні набути такі компетентності:

- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для оцінки впливу монетарного регулювання на забезпечення стабільності валютної сфери економічних відносин, демонструвати поглиблені знання щодо формування платіжного балансу країни, впливу його сальдо на стан валютно-курсової динаміки, перебіг інфляції, а також макроекономічну і фінансову стабільність;
- здатність оцінювати механізм взаємозв'язку показників обсягу, структури і динаміки офіційних золотовалютних резервів із показниками грошової маси, стану зовнішньоекономічної діяльності і платоспроможності країни, використовувати у практичній діяльності з організації банківського бізнесу фундаментальні знання з монетарного і валютного регулювання щодо впливу основних грошово-кредитних і валютних інструментів на роботу банківського сектору.

2.4.Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення курсу «Валютна політика» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (гроші та кредит, економічна теорія, макроекономіка, фінанси, центральний банк і монетарна політика, банківська справа, міжнародна економіка, фінансовий менеджмент), цілеспрямованої праці із вивчення нормативних документів, спеціальної фахової літератури вітчизняних і зарубіжних авторів, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

2.5.Результати навчання

Основними програмними результатами навчання, що забезпечуються вищезазначеними компетентностями є вміння:

- реалізовувати управлінські рішення щодо організації роботи банків з урахуванням впливу грошово-кредитної і валютної політики на банківський сектор, застосовувати поглиблені знання з аналізу факторів впливу на платіжний баланс і особливостей валютно-курсової політики для оцінки ризиків банківського бізнесу та обрання оптимальної управлінської стратегії;

- обґрунтовувати оптимальні управлінські рішення щодо поточної діяльності банків з урахуванням впливу валютної політики на стан кредитного і валютного ринку та основні аспекти банківського бізнесу, застосовувати аналітичні навички із здатністю розуміти логіку прийняття рішень центральним банком щодо валютного регулювання та його впливу на економіку і банківський сектор.

3. Програма навчальної дисципліни «Валютна політика»

Змістовий модуль 1

Економічна сутність та теоретичні засади валютної політики

Тема 1. Організаційні засади валютної політики

Необхідність і суть державної економічної політики. Роль держави у регулюванні економічних процесів. Недоліки ринку і потреби державного втручання в економіку.

Поняття валюти і валютних відносин. характеристика основних функцій валюти. Фактори, що визначають необхідність державного регулювання валютних відносин.

Поняття валютної політики, її стратегічні і тактичні цілі. Характеристика основних елементів валютної політики, вибір її пріоритетів у ринкових умовах.

Інституційні засади реалізації валютної політики. Суб'єкти валютної політики. Резиденти і нерезиденти. Об'єкти валютної політики. Поняття валютного обороту і валютних цінностей. Валютне законодавство.

Поняття валютного регулювання і валютного контролю. Пряме і опосередковане валютне регулювання, його вплив на суб'єктів валютних відносин. Повноваження органів валютного регулювання і валютного контролю в Україні.

Валютний ринок як головна сфера валютного регулювання. Основні функції валютного ринку, його суб'єкти і об'єкти. Поняття валютних операцій. Тенденції розвитку валютного ринку і роль валютної політики.

Механізм проведення валютної політики у ринковій економіці. Характеристика нормативних та регулятивних заходів реалізації валютної політики держави. Поточна валютна політика, її основні цілі та форми реалізації. Довгострокова валютна політика: особливості цільового спрямування та форм реалізації.

Валютна система як основа реалізації валютної політики. Національна валютна система як основа проведення поточної валютної політики, суть та зміст її елементів. Міжнародна валютна система як основа проведення довгострокової валютної політики: суть та елементи.

Розвиток міжнародної валютної системи та її вплив на основні завдання і форми реалізації валютної політики.

Тема 2. Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики

Центральний банк як головний орган валютного регулювання у ринковій системі господарювання. Суть і функції центрального банку в ринковій економіці.

Взаємозв'язок валютної і грошово-кредитної політики центрального банку, основні спільні та відмінні риси валютної і грошово-кредитної політики. Класифікація основних цілей грошово-кредитної і валютної політики центрального банку. Кінцеві і проміжні цілі грошово-кредитної політики, її основні типи. Рестрикційна та експансіоністська грошово-кредитна політика.

Повноваження центрального банку як органу реалізації валютної політики. Організаційні засади, що визначають можливості центрального банку з проведення валютної політики. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання і контролю згідно чинного законодавства.

Поняття інструментів валютної політики. Характеристика основних принципів застосування інструментів валютної політики. Класифікація інструментів реалізації валютної

політики.

Характеристика загальних інструментів реалізації валютної політики центрального банку. Дисконтна політика (політика облікової ставки), внутрішньо- та зовнішньоекономічні наслідки її реалізації. Політика обов'язкових резервів, її вплив на валютну сферу та граничні межі ефективності. Мінімальні обов'язкові резерви Національного банку України, їх вплив на грошову систему та валютний ринок. Політика відкритого ринку, її основні елементи та роль у регулюванні валютних відносин.

Спеціальні інструменти валютної політики: характеристика основних видів та об'єктів їхнього впливу. Поняття девізної політики. Механізм проведення валютних інтервенцій центрального банку. Стерилізовані і нестерилізовані інтервенції. Диверсифікація офіційних валютних резервів як спеціальний інструмент проведення валютної політики. Регулювання режиму валютного курсу. Девальвації і ревальвації національної валюти, їх наслідки для зовнішньоекономічної діяльності та внутрішнього грошового обігу. Валютні обмеження як адміністративні важелі реалізації валютної політики.

Теоретичні засади вибору стратегії валютної політики: кейнсіанський і монетаристський підходи. Реалізація валютної політики у відповідності із передавальними механізмами монетарного регулювання у кейнсіанській і монетаристській теоріях. Механізм таргетування грошової маси, інфляції та валютного курсу.

Валютна політика Національного банку України: характеристика основних етапів реалізації в умовах становлення ринкових відносин. Регламентація валютного ринку та регулювання валютних операцій господарюючих суб'єктів і фізичних осіб.

Змістовий модуль 2

Елементи валютної політики та їх ефективність

Тема 3. Валютно-курсова політика

Економічна суть обмінного курсу та характеристика його основних видів. Особливості валютних котирувань. Необхідність визначення обмінного курсу у зовнішньоекономічних відносинах. Суть номінального і реального валютного курсу.

Поняття валютно-курсової політики як основи валютної політики держави. Чинники, що визначають необхідність проведення політики обмінного курсу. Елементи стратегії валютно-курсової політики. Монетний паритет і паритет купівельної спроможності.

Зміст основних факторів, що впливають на величину валютного курсу. Кон'юнктурні та структурні фактори впливу на обмінний курс, можливості їх оцінки для розробки стратегії валютної політики.

Форми реалізації валютно-курсової політики. Поняття режиму валютного курсу. Характеристика основних режимів курсоутворення. Фіксований і плаваючий валютні курси, їх переваги та недоліки. Критерії для вибору оптимального режиму валютного курсу.

Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми. Технічні та експертні методи оцінки обмінного курсу.

Визначення умов конвертованості національної валюти як необхідний елемент валютно-курсової політики. Вільно конвертовані, частково конвертовані і неконвертовані валюти. Конвертованість за поточними і капітальними операціями. Економічні умови запровадження конвертованості національної валюти.

Основні теоретичні концепції регулювання обмінного курсу. Теорія паритету купівельної спроможності. Теорія паритету процентних ставок. Теорія платіжного балансу.

Валютно-курсова політика Національного банку України: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин. Умови використання основних видів обмінних курсів в Україні: плаваючого, фіксованого, керованого плаваючого.

Тема 4. Валютна політика і платіжний баланс країни

Поняття і необхідність складання платіжного балансу. Структура платіжного балансу і рівновага економічної системи. Основні засади формування платіжного балансу. Рахунок

поточних операцій. Рахунок операцій з капіталом. Фінансовий рахунок.

Принципи складання платіжного балансу. Платіжний баланс та роль країни у світовій економіці і міжнародному розподілі праці. Основні засади реалізації принципу подвійного запису при складанні платіжного балансу. Особливості відображення притоку і відтоку валютних коштів згідно статей платіжного балансу країни.

Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики. Регулювання платіжного балансу як

основний об'єкт валютної політики держави. Поняття активного і пасивного сальдо платіжного балансу. Причини виникнення дефіциту платіжного балансу. Порядок визначення сальдо за рахунком поточних операцій і фінансовим рахунком. Основні і балансуєчі статті платіжного балансу. Тимчасові й остаточні методи фінансування сальдо платіжного балансу.

Вплив валютної політики на стан платіжного балансу. Спрямованість валютної політики при активному сальдо платіжного балансу і при наявності дефіциту. Економічні та адміністративні важелі впливу валютної політики на стан платіжного балансу країни. Девальвація і ревальвація. Дисконтна і дефляційна політика. Валютні обмеження. Девізна політика і використання офіційних золотовалютних резервів. Спеціальні засоби державного впливу на платіжний баланс.

Характеристика основних факторів, що впливають на стан платіжного балансу країни, необхідність їх врахування при розробці валютної політики. Внутрішні і зовнішні фактори впливу на стан платіжного балансу країни.

Політика обмінного курсу і рівновага платіжного балансу. Режим вільного плавання валютного курсу і умови автоматичного встановлення рівноваги платіжного балансу. Режим фіксованого валютного курсу і використання офіційних валютних резервів для забезпечення зовнішньоекономічної рівноваги.

Особливості побудови платіжного балансу України. Нейтральна та аналітична форма представлення платіжного балансу. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу і динаміку економічного розвитку.

Тема 5. Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики

Поняття, необхідність та основні цілі формування офіційних золотовалютних резервів країни. Фактори, що впливають на величину і динаміку офіційних золотовалютних резервів.

Функції, склад і структура офіційних золотовалютних резервів. Запаси золота. Резервна позиція в Міжнародному валютному фонді. Спеціальні права запозичення. Валютні цінності, їх види у складі офіційних золотовалютних резервів країни.

Вплив золотовалютних резервів на стан грошового обігу і динаміку грошової маси.

Особливості операцій центрального банку на внутрішньому валютному ринку країни.

Механізм управління офіційними золотовалютними резервами. Цілі процесу управління офіційними золотовалютними резервами. Показники для оцінки оптимальної величини резервів. Якісні і кількісні параметри міжнародних резервів. Способи використання офіційних золотовалютних резервів. Світові резервні валюти. Умови віднесення валюти до резервної. Особливості конкуренції долара США і євро як резервних валют.

Роль золота в офіційних валютних резервах. Напрями використання золотих запасів центральними банками.

Офіційні золотовалютні резерви Національного банку України: склад, структура, динаміка та особливості формування і використання.

Тема 6. Політика валютних обмежень

Сутність, цілі і елементи політики валютних обмежень. Основні принципи реалізації політики валютних обмежень. Функції політики валютних обмежень. Характеристика напрямів валютних обмежень в залежності від сфер діяльності резидентів і нерезидентів.

Форми реалізації політики валютних обмежень. Валютні обмеження за поточними

операціями. Валютні обмеження за фінансовими операціями. Поняття, завдання і форми валютних обмежень як основного елемента валютної політики в Україні.

Регулювання валютних операцій банків. Ліцензування валютних операцій комерційних банків. Умови і порядок видачі ліцензій на здійснення операцій з іноземною валютою банківським установам в Україні. Лімітування відкритої валютної позиції банків.

Регламентація міжбанківського валютного ринку в Україні. Основні види операцій на міжбанківському валютному ринку. Визначення структури валютного ринку. Встановлення порядку і умов торгівлі іноземною валютою.

Регламентація ринку банківських металів. Визначення переліку операцій з банківськими металами, обмеження кола учасників ринку, встановлення умов і порядку реалізації відповідних угод.

Валютний контроль, порядок і умови його здійснення. Характеристика основних завдань валютного контролю та напрямів його здійснення.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Валютна політика»

денна форма навчання

	Кількість годин					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	
Змістовий модуль 1. Економічна сутність та теоретичні основи валютної політики						
Тема 1. Організаційні засади валютної політики	6	4	16	2	2	Тестування та усне опитування
Тема 2. Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики	4	2	16			Тестування та усне опитування
Змістовий модуль 2. Елементи валютної політики та їх ефективність						
Тема 3. Валютно-курсова політика	6	2	14	2	4	Тестування та усне опитування
Тема 4. Валютна політика і платіжний баланс країни	4	2	15			Тестування та усне опитування
Тема 5. Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики	4	2	16	1		Тестування та усне опитування
Тема 6. Політика валютних обмежень	6	2	16			Тестування та усне опитування
Всього	32	14	93	5	6	

заочна форма навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Економічна сутність та теоретичні основи валютної політики			
Тема 1. Організаційні засади валютної політики	2	2	22
Тема 2. Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики	2		24
Змістовий модуль 2. Елементи валютної політики та їх ефективність			
Тема 3. Валютно-курсова політика	2	2	24
Тема 4. Валютна політика і платіжний баланс країни			22
Тема 5. Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики	2		22
Тема 6. Політика валютних обмежень			24
Всього	8	4	138

5. Тематика практичних занять

Денна форма

Змістовий модуль 1. Економічна сутність та теоретичні основи валютної політики

Практичне заняття 1

Тема: Організаційні засади валютної політики

Мета: вивчити теоретичні основи процесу формування і реалізації валютної політики

Питання для обговорення:

1. Необхідність державної економічної політики.
2. Роль держави у регулюванні економічних процесів.
3. Основні недоліки ринку та необхідність державного втручання в економіку.
4. Поняття валюти та валютних відносин. Характеристика основних функцій валюти.
5. Зміст основних факторів, що визначають необхідність державного регулювання валютних відносин.
6. Поняття валютної політики, її стратегічні та тактичні цілі.
7. Характеристика основних елементів валютної політики, вибір її пріоритетів у ринкових умовах.
8. Інституційні засади реалізації валютної політики.
9. Характеристика суб'єктів та об'єктів валютної політики.

Практичне заняття 2

Тема: Організаційні засади валютної політики

Мета: вивчити теоретичні основи процесу формування і реалізації валютної політики

Питання для обговорення:

1. Характеристика валютного ринку як головної сфери валютного регулювання. Його основні функції, суб'єкти і об'єкти.
2. Поняття валютних операцій.
3. Основні тенденції розвитку валютного ринку і роль валюти.
4. Механізм проведення валютної політики у ринковій економіці.
5. Характеристика нормативних та регулятивних заходів реалізації валютної політики держави.
6. Поточна валютна політика, її основні цілі та форми реалізації.
7. Довгострокова валютна політика: особливості цільового спрямування та форм реалізації.
8. Валютна система як основа реалізації валютної політики.
9. Національна валютна система як основа проведення поточної валютної політики: суть та зміст елементів.
10. Міжнародна валютна система як основа проведення довгострокової валютної політики: суть та елементи.

Практичне заняття 3

Тема: Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики

Мета: вивчити повноваження та діяльність центрального банку як головного органу валютного регулювання

Питання для обговорення:

1. Центральний банк як головний орган валютного регулювання у ринковій системі господарювання.
2. Суть і функції центрального банку в ринковій економіці.
3. Взаємозв'язок валютної і грошово-кредитної політики центрального банку, їх спільні та відмінні риси.
4. Характеристика цілей та типів грошово-кредитної політики центрального банку.
5. Повноваження центрального банку як органу реалізації валютної політики.
6. Організаційні засади, що визначають можливості центрального банку з проведення валютної політики.
7. Повноваження Національного банку України у сфері валютного

регулювання згідночинного законодавства.

8. Характеристика загальних інструментів реалізації валютної політики центрального банку.
9. Спеціальні інструменти валютної політики: характеристика основних видів та об'єктів їхнього впливу.
10. Теоретичні засади вибору стратегії валютної політики.
11. Валютна політика Національного банку України: характеристика основних етапів реалізації в умовах становлення ринкових відносин.

Змістовий модуль №2. Елементи валютної політики та їх ефективність

Практичне заняття 4

Тема: Валютно-курсова політика

Мета: вивчити суть та необхідність провадження валютно-курсової політики

Питання для обговорення:

1. Економічна суть обмінного курсу та характеристика його основних видів. Види валютних котирувань
2. Необхідність визначення обмінного курсу у зовнішньоекономічних відносинах.
3. Поняття валютно-курсової політики як основи валютної політики держави
4. Характеристика чинників. Що визначають необхідність проведення політики обмінного курсу
5. Елементи стратегії валютно-курсової політики.
6. Зміст основних факторів, що впливають на величину валютного курсу. Кон'юнктурні та структурні фактори впливу на обмінний курс.
7. Форми реалізації валютно-курсової політики: характеристика основних режимів курсоутворення.
8. Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми.
9. Визначення умов конвертованості національної валюти як необхідний елемент валютно-курсової політики.
10. Основні теоретичні концепції регулювання обмінного курсу.
11. Валютно-курсова політика Національного банку України: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин.

Практичне заняття 5

Тема: Валютна політика і платіжний баланс країни

Мета: вивчити поняття і структуру платіжного балансу та вплив валютної політики на стан платіжного балансу країни

Питання для обговорення:

1. Поняття і необхідність складання платіжного балансу.
2. Структура платіжного балансу.
3. Принципи формування платіжного балансу.
4. Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики.
2. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни.
3. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу.
4. Політика обмінного курсу і рівновага платіжного балансу.
5. Особливості платіжного балансу України.

Практичне заняття 6

Тема: Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики

Мета: вивчити суть і призначення офіційних золотовалютних резервів, визначити необхідність їх формування та механізм управління

Питання для обговорення:

1. Поняття і необхідність формування офіційних золотовалютних резервів.
2. Структура офіційних золотовалютних резервів.
3. Вплив золотовалютних резервів на стан грошового обігу і динаміку грошової маси.
4. Механізм управління золотовалютними резервами центральним банком.
5. Характеристика світових резервних валют. Умови віднесення валюти до резервної.
6. Роль золота в офіційних валютних резервах.
7. Склад, структура, динаміка та особливості формування і використання офіційних золотовалютних резервів Національного банку України.

Практичне заняття 7

Тема: Політика валютних обмежень

Мета: зрозуміти зміст політики валютних обмежень, її основні цілі та форми реалізації

Питання для обговорення:

1. Політика валютних обмежень: сутність, цілі, елементи.
2. Характеристика форм реалізації політики валютних обмежень
3. Механізм регулювання валютних операцій банків.
4. Ліцензування валютних операцій комерційних банків.
5. Регламентація міжбанківського валютного ринку в Україні.
6. Характеристика основних видів операцій на міжбанківському валютному ринку.
7. Умови та порядок торгівлі іноземною валютою.
8. Регламентація ринку банківських металів.
9. Валютний контроль та умови і порядок його здійснення.

Заочна форма

Змістовий модуль 1. Економічна сутність та теоретичні основи валютної політики

Практичне заняття 1

Тема: Організаційні засади валютної політики

Мета: вивчити теоретичні основи процесу формування і реалізації валютної політики

Питання для обговорення:

1. Необхідність державної економічної політики.
2. Роль держави у регулюванні економічних процесів.
3. Основні недоліки ринку та необхідність державного втручання в економіку.
4. Поняття валюти та валютних відносин. Характеристика основних функцій валюти.
5. Зміст основних факторів, що визначають необхідність державного регулювання валютних відносин.
6. Поняття валютної політики, її стратегічні та тактичні цілі.
7. Характеристика основних елементів валютної політики, вибір її пріоритетів у ринкових умовах.
8. Інституційні засади реалізації валютної політики.
9. Характеристика суб'єктів та об'єктів валютної політики.
10. Характеристика валютного ринку як головної сфери валютного регулювання. Його основні функції, суб'єкти і об'єкти.
11. Поняття валютних операцій.
12. Основні тенденції розвитку валютного ринку і роль валюти.
13. Механізм проведення валютної політики у ринковій економіці.
14. Характеристика нормативних та регулятивних заходів реалізації валютної політики держави.
15. Поточна валютна політика, її основні цілі та форми реалізації.
16. Довгострокова валютна політика: особливості цільового спрямування та форм реалізації.
17. Валютна система як основа реалізації валютної політики.
18. Національна валютна система як основа проведення поточної валютної політики: суть та зміст елементів.
19. Міжнародна валютна система як основа проведення довгострокової валютної

політики: суть та елементи.

Тема: Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики

Мета: вивчити повноваження та діяльність центрального банку як головного органу валютного регулювання

Питання для обговорення:

1. Центральний банк як головний орган валютного регулювання у ринковій системі господарювання.
2. Суть і функції центрального банку в ринковій економіці.
3. Взаємозв'язок валютної і грошово-кредитної політики центрального банку, їх спільні та відмінні риси.
4. Характеристика цілей та типів грошово-кредитної політики центрального банку.
5. Повноваження центрального банку як органу реалізації валютної політики.
6. Організаційні засади, що визначають можливості центрального банку з проведення валютної політики.
7. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання згідно чинного законодавства.
8. Характеристика загальних інструментів реалізації валютної політики центрального банку.
9. Спеціальні інструменти валютної політики: характеристика основних видів та об'єктів їхнього впливу.
10. Теоретичні засади вибору стратегії валютної політики.
11. Валютна політика Національного банку України: характеристика основних етапів реалізації в умовах становлення ринкових відносин.

Змістовий модуль №2. Елементи валютної політики та їх ефективність

Практичне заняття 2

Тема: Валютно-курсова політика

Мета: вивчити суть та необхідність провадження валютно-курсової політики

Питання для обговорення:

1. Економічна суть обмінного курсу та характеристика його основних видів. Види валютних котирувань
2. Необхідність визначення обмінного курсу у зовнішньоекономічних відносинах.
3. Поняття валютно-курсової політики як основи валютної політики держави
4. Характеристика чинників. Що визначають необхідність проведення політики обмінного курсу
5. Елементи стратегії валютно-курсової політики.
6. Зміст основних факторів, що впливають на величину валютного курсу. Кон'юнктурні та структурні фактори впливу на обмінний курс.
7. Форми реалізації валютно-курсової політики: характеристика основних режимів курсоутворення.
8. Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми.
9. Визначення умов конвертованості національної валюти як необхідний елемент валютно-курсової політики.
10. Основні теоретичні концепції регулювання обмінного курсу.
11. Валютно-курсова політика Національного банку України: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин.

Тема: Валютна політика і платіжний баланс країни

Мета: вивчити поняття і структуру платіжного балансу та вплив валютної політики на стан платіжного балансу країни

Питання для обговорення:

1. Поняття і необхідність складання платіжного балансу.
2. Структура платіжного балансу.
3. Принципи формування платіжного балансу.
4. Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики.
5. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни.
6. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу.
7. Політика обмінного курсу і рівновага платіжного балансу.
8. Особливості платіжного балансу України.

Тема: Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики

Мета: вивчити суть і призначення офіційних золотовалютних резервів, визначити необхідність їх формування та механізм управління

Питання для обговорення:

1. Поняття і необхідність формування офіційних золотовалютних резервів.
2. Структура офіційних золотовалютних резервів.
3. Вплив золотовалютних резервів на стан грошового обігу і динаміку грошової маси.
4. Механізм управління золотовалютними резервами центральним банком.
5. Характеристика світових резервних валют. Умови віднесення валюти до резервної.
6. Роль золота в офіційних валютних резервах.
7. Склад, структура, динаміка та особливості формування і використання офіційних золотовалютних резервів Національного банку України.

Тема: Політика валютних обмежень

Мета: зрозуміти зміст політики валютних обмежень, її основні цілі та форми реалізації

Питання для обговорення:

1. Політика валютних обмежень: сутність, цілі, елементи.
2. Характеристика форм реалізації політики валютних обмежень
3. Механізм регулювання валютних операцій банків.
4. Ліцензування валютних операцій комерційних банків.
5. Регламентація міжбанківського валютного ринку в Україні.
6. Характеристика основних видів операцій на міжбанківському валютному ринку.
7. Умови та порядок торгівлі іноземною валютою.
8. Регламентація ринку банківських металів.
9. Валютний контроль та умови і порядок його здійснення.

6. Тренінг з дисципліни «Валютна політика»

Мета тренінгу з дисципліни «Валютна політика» – оволодіння навичками здійснення аналітичного дослідження у процесі освоєння теоретичних засад реалізації валютної політики. Проведення тренінгу дозволяє забезпечити засвоєння теоретичних знань та практичних навиків, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Валютна політика».

Організація і порядок проведення тренінгу

1. *Вступна частина.* Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. *Організаційна частина.* Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. *Практична частина.* Виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. *Підведення підсумків.* Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика: Сутність валютної політики, її основні елементи та механізм реалізації.

Завдання тренінгу з дисципліни:

1. Провести аналіз сутності валютної політики, розкрити зміст її основних елементів та завдань. Розкрити повноваження центрального банку як головного органу реалізації валютної політики держави.

2. Здійснити аналіз нормативно-правової бази України щодо сфери регулювання валютних відносин, оцінити її ефективність та доцільність в сучасних умовах.

3. Проаналізувати сучасні тенденції валютного ринку, визначити причини виникнення проблем у валютній сфері та спрогнозувати розвиток подій на рік у разі: а) стійкого розвитку економіки; б) різкого погіршення стану економіки; в) за умов збереження сучасного стану економіки.

4. На основі вивчення офіційних статистичних даних провести роботу у групах на теми:

1) «Аналітична оцінка сучасного стану платіжного балансу України: проблеми та шляхи їх подолання»;

2) «Застосування валютних обмежень в Україні: сучасний стан та доцільність»;

3) «Особливості структури офіційних золотовалютних резервів Національного банку України, їх динаміка та вплив на стан грошового обігу».

Результати тренінгу представляються у вигляді короткої доповіді із відповідними розрахунками, графіками, власними висновками і рекомендаціями щодо підвищення ефективності валютної політики держави. За результатами проходження тренінгу студент отримує оцінку, яка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання чотирьох завдань.

7. Самостійна робота

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Валютна політика» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень банківського і валютного законодавства, навчальної і наукової фахової літератури та сформована з трьох складових і включає: теоретичні питання, аналітичні завдання, задачі.

Завдання виконується студентом самостійно на основі опрацьованого матеріалу. Варіант обирається студентом відповідно до порядкового номера у списку. Основні результати дослідження доповідаються в аудиторії та супроводжуються презентацією слайдів.

Приклад типового варіанту самостійної роботи з дисципліни:

1. Валютне регулювання на міжнародному рівні: ефективність та проблеми організації міжнародних валютних відносин.

2. Проаналізувати стан платіжного балансу України за останні 2 роки. Визначити фактори, які мали найбільший вплив на платіжний баланс.

3. Задача.

Швейцарський банк дає наступні котирування:

долар США / євро – 1,8183-1,8193;

долар США / швейцарський франк – 1,6627 – 1,6637.

Визначити крос-курс євро до швейцарського франка, за умов купівлі євро за швейцарські франки.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, реферування.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Валютна політика» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;

- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Валютна політика» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20 %	20%	5 %	15 %	40 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих на практичних заняттях	Модульна контрольна робота складається з: тестових завдань (20 тестів по 3 бали за тест) – макс. 60 балів; 2 задач – макс. 20 балів кожна	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань тренінгу	Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок за виконання завдань самостійної роботи	1. Теоретичне питання – макс. 25 балів; 2. Тестові завдання (5 тестів по 10 балів за тест) – макс. 50 балів; 3. Задача – макс. 25 балів.

Поточне оцінювання передбачає усне опитування студента під час практичних занять не рідше як раз на два заняття. Окрім того, під час практичних занять до кожної теми передбачено тестування. У підсумку поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять. У випадку пропуску практичних занять передбачено відпрацювання, в іншому разі вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного.

Модульний контроль передбачає проміжне оцінювання якості засвоєння студентом теоретичного і практичного матеріалу певного змістового модуля дисципліни «Валютна політика». Модульна контрольна робота містить: тестові завдання (20 тестів по 3 бали за тест) – макс. 60 балів; 2 задачі – макс. 20 балів кожна.

Проведення тренінгу дозволяє забезпечити засвоєння теоретичних знань та практичних навиків, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Валютна політика». За результатами проходження тренінгу студент отримує оцінку, яка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання чотирьох завдань.

Наступним видом модульної роботи є виконання завдань самостійної роботи, що передбачає: підготовку доповіді, формуючи теоретичне завдання; виконання практичних завдань. Підсумкова оцінка за модуль визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час виконання завдань самостійної роботи.

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Валютна політика» є метою підсумкового контролю шляхом проведення екзамену. Структура екзаменаційного білету містить: 1 Теоретичне питання – макс. 25 балів; Тестові завдання (5 тестів по 10 балів за тест) – макс. 50 балів; 1 Задача – макс. 25 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-6
2.	Проекційний екран	1-6
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-6
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-6
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-6
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-6
7.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-6
8.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Дзюблук О. В. Зростання ролі грошово-кредитної політики у регулюванні економічних процесів в умовах пандемічної кризи. *Банківська справа*. 2021. №1. с. 3-26.

2. Дзюблук О. В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. *Банківська справа*. 2020. №1. С. 3-26.

3. Дзюблук О. В. Економічний розвиток і банківський сектор в умовах глобальної пандемічної кризи. *Фінанси України*. 2020. №6. С. 25-56.

4. Дзюблук О. В., Галіцейська Ю. М. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Валютна політика». Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 30 с.

5. Дзюблук О. В., Галіцейська Ю. М. Валютна політика з управління обмінним курсом: методичні вказівки з вивчення дисципліни «Валютна політика». Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 50 с.

6. Дзюблук О. В., Галіцейська Ю. М. Платіжний баланс і валютна політика: методичні вказівки з дисципліни «Валютна політика». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 36 с.

7. Методологічний коментар до статистики зовнішнього сектору України (відповідно до 6-го видання “Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції”). URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/JEqOfTyUFYQsHkW>

8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
9. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
10. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII (редакція від 01.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#top>
13. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III (редакція від 05.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
14. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII (редакція від 01.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
15. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV (редакція від 05.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
16. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5.04.2001 р. №2346-III (редакція від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>
17. Про Митний тариф України : Закон України від 4.06.2020 р. №674-IX (редакція від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
18. Річний звіт Національного банку України за 2020 рік URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2020-rik>
19. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. №368 (редакція від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
20. Adrian T., Laxton D., Obstfeld M. Advancing the frontiers of monetary policy. Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2018. 279 p.
21. Annual Report on Exchange Arrangements and Exchange Restrictions. Washington, D.C.: International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Annual-Report-on-Exchange-Arrangements-and-Exchange-Restrictions/Issues/2020/08/10/Annual-Report-on-Exchange-Arrangements-and-Exchange-Restrictions-2019-47102>
22. Battilossi S. Handbook of the History of Money and Currency. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd, 2020. 1094 p.
23. De Soto J. H. Money, Bank Credit and Economic Cycles. 4th ed. Auburn: Mises Institute, 2020. 881 p.
24. International Trade Statistics Yearbook. United Nations. New York, 2020. URL: <https://comtrade.un.org/>
25. Goldstein J. Money: The True Story of a Made-Up Thing. New York: Hachette Books, 2020. 272 p.
26. Kuroda A. A Global History of Money. New York: Routledge, 2020. 213 p.
27. Labonte M. Monetary Policy and the Federal Reserve: Current Policy and Conditions. *Congressional Research Service*. February 6, 2020. 23 p.
28. Monetary Policy Report. The Board of Governors of the Federal Reserve System. URL: <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/2021-07-mpr-summary.htm>
29. Monetary Policy Report. Bank of England. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-report/2021/august-2021>
30. Monetary Policy Report. The Bank of Canada's Governing Council. URL: <https://www.bankofcanada.ca/publications/mpcr/>
31. Statements on Monetary Policy. Reserve Bank of Australia. <https://www.rba.gov.au/publications/smp/2021/aug/>
32. Monetary Policy Report. The Bank of Canada's Governing Council. URL: <https://www.bankofcanada.ca/publications/mpcr/>
33. Statements on Monetary Policy. The Bank of Japan. URL: https://www.boj.or.jp/en/mopo/mpmdeci/state_2020/k201218a.htm/
34. Publications on Monetary policy. The European Central Bank. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pub/mopo/html/index.en.html>